

Koronka József élete.

(Második közlemény.)

Gymnasiumunk anyagi ügye is a régihez képest fellendült alatta. Gymnasiumunknál pénztár szervezetet s intézetünk számára alapítványok tétettek, u. m. a Konez János alapítvány 1853-ban, Sándor Józsefné Finta Rákhel 500 mfrt alapítványa 1853-ban, ifj. Demeter János alapítványa 1855-ben, Augusztinovich Sámuelé 1846-ban, Gaal Abel-alap 1856-ban, Ágoston István alapítványa 1857-ben, Szentiványi György és neje 200 frtos alapítványa 1860-ban.

Helyén való itt megemlékeznünk Koronka Józsefnek az ifju Demeter János hagyománya ügyében, a hagyományozó végrendeletének apja által történt megsemmisítése miatt felmerült perben folytatott küzdelméről, annál inkább, mert némelyek e perben az ő részéről egyházi főhatóságunkat megillető előzetes értesítés nélkül való eljárásában gymnasiumunkkal szemben rossz akaratot, maga iránt pedig önzést láttak. Nagy alakunkat pedig ily váddal terhelteni engednünk nem szabad.

Ez alapítványnak hosszas, bonyodalmas története van. Itt csak azt említjük fel, hogy a hagyományozó atyja, id. Demeter János, a megsemmisített végrendelet helyett 1847-ben más végrendeletet csinált és ebben a mindkét rendű végrendeleti végrehajtónak, Rácz Gergelynek, gymnasiumunk és a muzsnai ekklézsia nagyfokú károsodását okozó intrikájára helyet adott Péterfi László utódai részéről egy kétes jogu követelésnek, azzal, hogy a végrendeletbe felvette néhai fiának, ifj. Demeter Jánosnak egy régebbi 3422 Rfrtra menő kétes tartozását, mely összeggel gr. Degenfeld Miksánénak, gr. Teleky Annának lett volna adósa, ki aztán feljogosította volna Péterfi László enyedi tanárt a nevezett összegnek a számára való felhajtással annak fejében, hogy jóval azelőtt a grófné gyermekeinek nevelője volt. Erre Péterfinék semmi írása sem volt a kezében. Utódai tehát a törvény előtt jogos követeléssel csak a nevezett összegnek id. Demeter János által fia tartozása fedezésére a végrendeletbe történt felvétele után léphettek fel. Fel is léptek. Fellépésük végeredménye aztán az lett, hogy az ily formán peressé vált hagyatékból az 1857-ben hozott törvényszéki határozat a 3422 Rfrtot Péterfi László utódai számára megfizetni rendelte. Azonban a törvényszék rendelete nem hajtatott végre, mi miatt aztán a birtok olesó árban elárvereztetett. A pert a felperesekkel szemben Koronka József egy-

maga és maga fejére, egyházi főhatóságunk tudta nélkül folytatta. Ez volt egyedüli hibája, miért az 1859-ben Kolozsváron tartott zsinati főtanács 23. sz. alatti határozatában szemére is lobbantotta, hogy a hagyományról annak idejében a végrendelet felküldése mellett, a Péterfi László jogutódai követeléséről, ez irányban hozott terhelő ítéletekről, a kedvezőtlen kimenetelről, az executio megkezdéséről miért nem értesítette s a kereset védelmét önféjétől miért fogadta el. Eljárásában a főtanács téves mulasztásokat, vétségeket lát, de mindezeket nem szándékos rossz akaratból, hanem a törvénykezés körüli járatlanságból származtatja és erre való tekintettel, meg a nevelés körül szerzett csoportos érdemeire, nem vonja felelősségre.

Szóljunk mi is. Tévedni emberi dolog. Ez megtörténhetett Koronka Józseffel is, de főlünk, valamint annak idejében consistoriumunktól is távol állott és távol áll az a gondolat, hogy Koronka Józsefnek, kit egész férfi kora 50 éves hű szolgálata alatt mindig egyházunk iránt való szeretete, gymnasiumunk felvirágzásának óhaja, erre való törekvése vezetett, e hagyatéknaál való fáradságos, küzdelmes tetteiből gymnasiumunk anyagi megrövidítését célzó önzést, haszonlesést olvasnánk ki. Ezt nem tehetjük, ez ellen tiltakoznak ez ügyben önmaga részéről minden szükséges alkalommal való határozott fellépései. Ifj. Demeter János végrendeletének eredetében, vagy másolatban való kiadását kérte. Nem kapta ki. A gymnasium nevében tanukkal együtt megpecsételte. Bizott az atya részéről fia emlékének, végakarátának, kegyeletének tiszteletben tartásában s törvény tiszteletében. Ez okból maradt kellő biztosíték nyújtása után a végrendelet id. Demeter János kezében. A második gyermekkorát élő apát a 3422 Rfirt tartozás elismerésére bíró Rácz Gergelyt törvény elé akarja állítani. Elmaradt, mert nem tulajdonított ennek később a hagyatékra zuduló oly nagy foku megesorbitó erőt. Később az önbíráskodó Rácz Gergelyt törvény elé állítja. A hagyaték ügyében fáradságos pert folytat, helyt áll mindig. A károsodás Rácz Gergely intrikájának következménye. Nem tehető fel, hogy valaki annyi kellemetlenséget, fáradságot hosszú időn át csak úgy önzésből, kétszínűségből folytasson, Koronka Józsefről éppen nem. Folytatta teljes jóhiszeműséggel a gymnasiumért. Egyedül egyházi főhatóságával szemben ez ügyben való mulasztása alól nem menthetjük fel, az alól t. i. hogy a hagyományról és az ezért indított perről nem értesítette az Egyh. Képviselő Tanácsot, pedig idejében való értesítés esetén az árverezésnek elejét lehetett volna venni. E mulasztása maga magában és öcsese, Koronka László, főkormányiszéki tanácsos nagyfoku törvényismerőben helyezett bizalmából magyarázható meg, kivél e hagyatékért folytatott perben folyvást levelezett, annak utasításait, szakvéleményeit kikérte, gondolkozó fő volt, bizonyos fokig szeretett maga lábán járni, azonban egyházi főhatóságával szemben engedetlenséggel nem vádolható.

Itt van helye szembe szállnunk a mások jellemében piszkálkodni szeretők azon rágalmaival is, hogy Koronka Józsefen mult

volna el, hogy annak idején a ma Papp János-féle belsőség gymnasiumunk számára meg nem vétetett. Elmult volna pedig oly módon, hogy ő némi jutalomért ez ügyben szemet hunyt volna. E téves, nagyfoku rágalommal határos hiedelem valótlansága teljesen kitűnik Kaali Nagy Elek, egyházunk akkori főgondnoka által hozzá intézett leveleiből, melyekben mint ártatlan óhaj jut kifejezésre nevezett birtok megvétele. Ez ügy egyházi főhatóságunk előtt tényleges tanácskozás tárgyát nem is képezte, jegyzőkönyvre sem vétetett. Megvásárolása nem rajta mult el, hanem egyházunk akkori nagyfoku szegénységén. E kérdés feletti levelezés is fényesen bizonyítja Nagy Elek és Koronka József igaz lelkesedését egyházunk iránt. Nagy Elek tudakozódik Koronka Józseftől a megvehetési módokat felől, több helyen világosan kifejezi: az egyháznak pénze nincs, a birtok megvehetőse csak kölcsönpénzből történhetnék. Főgondnok kérte Koronka Józsefet, tudjon ki ez ügyben minden szükséges tényállást, tegyen ajánlatot esetleges vásár esetén a birtok kezelését illetőleg, a becsülelet is kikéri. Koronka József mindezekben pontosan eljárta, a kért tájékoztatást megadta.

E két ügyben mindezeket intézetünk böles Nestora szent emlékétől még a legkisebb gyanu árnyékának távol tartása kedvéért is elmondani szent kötelességünk volt.

Ünnepelt nagy alakunk gymnasiumunknál való nagyfoku elfogaltsága mellett az irodalmi téren is működött. Nyomára jöhetésem szerint számos értekezése, elbeszélése jelent meg a „Nemzeti Társalkodó“-ban, Hon és Külföld“-ben és „Természetbarát“-ban. A Nemzeti Társalkodóban megjelent cikkei: „A szabadság fája“, a francia forradalom idejéből, 1834. II. félév 84—89 ll. „Politikai utopismus“ 113—126 és 129—136 ll. N. N.-nek egy levele a maga barátjához, a francia revolutio idejében: „Az egyenlőségről“ 314—320 és 323—329 ll. „Egy atya és annak három speculans fia“ 339—352 ll. 1835. I. félesztendő 169—174 ll.: „Fontos következesek kicsiny okokból“. 1-ben: Hogy származott concordiae res parvae eresunt. 2-or: Hogy származott az egyesült belgáknak koldus nevezete. 1. Választott halál. 2. Tapasztalati mondások. 3. Reflexio. 4. Jupiter megtudja, a mit nem akar megtudni. 5. Nemesítés megvetése, 174—176 ll. Egyvelegek. II. félesztendő 252—254 ll. „Nemes jóttevőségi anatocismus“. 1836. I. félesztendő 305—311 ll. „Mentségi czédnlak“. 1837. I. féleszt. 194—198 ll. „Utazás a régi Európa romjai felett 2836-ik évben“. 265—270, 273—278, 300—304 ll. „Holmi gondolatok (Sylvester napján)“. II. féleszt. 401—410 ll. „Általános elmélkedések a takarékpénztárakról“. 1840. I. féleszt. 17—20, 25—28 ll. „A történet országa“ (Egy álomlátási képletben) 113—116 és 124—127 ll. A Hon és Külföld ez. lapban közölt cikkei pedig ezek: „Róbert Károly magyar király akadályos kormányra lépése, buzgósága és fogadástétele“, 1844. I. féleszt. 57—59, 62—63 ll. „A southamptoni clubb“ (vagy Az önhaszoni érdek által megválasztott szónok) 121—122 ll. „A zsidókról valami“ (politikai nézetben

és iránylatban) 123—124 ll. „III. Henrik német császár Magyarországon vagy a pozenburgi veszedelem“ (magyar történeti vázolat) 125—128 ll. „Paraszt pálinkaivása Északoroszországban“ 177—179 ll. „Az egész föld népeisége egy pontra szoritva“ 179 l. „Nevezetes szövetkezés Angliában az ország alkotmány fentartására“ 1895. I. félést. 130—132, 133—136 ll. A Természetbarát 1847. II. félév, 496—500 és 594—598 ll. megjelent értekezése: „Nézetek az időjárási tudomány mezején“.

Több beszéde közül kettőt Sándor János, kereszturi gymnasiumunk igazgatója tett közzé e folyóiratban, u. m. a) Felügyelő gondnoki beiktató beszéd 1845 szept. 11-én, b) Tanári beiktató beszéd 1857 szept. 6-án. Az megjelent a „Keresztény Magvető“ XXVII. k. 292—294 l., ez a XXIX. k. 38—42 l.

Koronka József írói működéséről Székely Sándor is megemlékezik „Unitárius vallás története“ 191. lapján, hol a homi költészet és magyar nyelvészet tárgyalásánál említi fel. Említést tesz továbbá róla Fogarasi János a „Nemzeti Társalkodó“ 1836. II. kötet 257—264, 271—276, 287—295. lapjain megjelent „Utazás a Nagy-Küüllő mellett“ cz. cikkében, melyben Sz.-Kereszturt Londonhoz hasonlítja, elmondja a kettő közti hasonlóságot s végén így szól: „Londonban több főbb nevelői intézet van, itt pedig egy unitárius gymnasium virágzik egy a haza előtt Társalkodónkban megjelent munkáiról ismeretes derék professor, a szép lelkű Koronka József alatt“.

A templomi énekköltészet terén is működött. „Dieseret a Teremtőnek“ kezdetű éneket ő írta. Olvasható az Unitárius énekeskönyv 1865. évi kiadás 49. lapján. Kéziratban is több templomi és halotti ének maradt fenn tőle. Ez utóbbiak közt egy terjedelmesebb Körmezei János temetési tiszteletére íratott. E kézirati maradványok Sándor János gymn. igazgató kéziratsgyűjteményében találhatók meg.

Kéziratban maradtak fenn tőle még predicatiók is, továbbá Sándor Mózesnek kereszturi gymnasiumunkhoz 1862-ben történt beiktatásakor mondott beiktató beszéde, a Nemzeti Társalkodó számára a „Szokásokról“ írt cikke stb.

Írálya tömör, világos, tele van életbölcseiséggel, találó s az erkölcsiiség fejlesztését célzó hasonlatokkal, erkölcsi mondásokkal, igazságokkal. Politikai Utopismusában és az Egyenlőségről írt cikkeiben az ő politikai elvei vannak letéve. Közük ilyenek: „Az egyéni akarat alárendelendő a közakaratnak a közjóért. Így jön létre a társasági, a politikai állapot“. Szól a constitutiokról, hangoztatja azok tartósságát, azokat átalakítani, módosítani lehet, de az egészet felforgatni nem szabad. Saját szavai: „Átok és megutálás mindennek, a kinek csak eszébe is jőne az egészet feldőjteni, vagy szélylyel bontani“. Rendíthetetlen elvei a törvény és a trón iránti tisztelet: „Egy keresztény sohasem felejt el, hogy az Isten rendelte a királyokat és hogy a fejedelmek az ő igazságának kiszolgáltatói. A keresztény politikai utopismusba (tulzásba) ne elegendjék, mely minden haszon nélkül sok fejet megzavart s azután szédelőgővé tett

és végre egy veszett örvénybe buktatott“. Helyes álláspont szerinte, „ha a világ dolgait menni engedjük úgy, a miként a mennek, a nélkül, hogy azokat vagy diesérnök, vagy gyaláznók.“ „Az emberi léleknek és szívnek megtévedései között egy sines, mely a maga elveiben a kereszténységgel minden tekintetben összeilleshetetlenebb volna, mint a politikai utopismus.“ A szabadságban mértéktartást kér. „A mely nemzet a maga szabadsága korlátozásáért zúg, teprenkedik — úgy képzeli — mint amaz embert, a ki azért panaszkodnék, hogy az ő házában miért van ablak. A szabadsággal jól élni tudni derék nemzeti okosság, az azzali élest el nem találhatni nagy boldogtalanság.“

Politikai nézeteiben van bizonyos foku megkötöttség, a multakhoz való ragaszkodás, bizonyos conservatív felfogás, de politikai esőkönyösséggel nem vádolhatjuk. Elveit, meggyőződését, kívált ha vannak köztük magasztosak és szépek, boldogítók is, mindenkinek tisztelni tartozunk. Egyházi életünkben oly nagy alakét, minő a Koronka Józsefé, bizonyynyal igen, különben is a lassu és fokozatos haladásnak barátja volt. Fényesen igazolja az unio alkalmából fia, Koronka Mátyás által emlékezetben fentartott ezen verstőredéke:

„Ili a testvér, figyelj Erdély,
Hívásától semmit se félj,
Kebelébe kíván venni,
S nem rab járom alá tenni.
Azt hogy eddig te rab voltál tagadom,
Honomnak e rusnya nevét tagadom.
A kis folyam a nagyobba,
Ha eljuthat ide s tova,
Nagy nemzeti hajót elbir,
Szárnyal felettük a jó hir,
Mely őket a nagy nemzetek sorába
Bejegyzendi, ezt óhajtjuk valóban.

Koronka József vallásos buzgóságából, tevékenységéből juttatott a sz.-kereszturi unitárius ekklezsiának is. Példa rá a következő eset: az 1817-ben épülő félben levő torony további építése az akkori inség miatt megakadt s ő így szólt az akkor pap nélkül levő ekklezsia híveihez: „Kereszturiak, a jövő esztendei kepének szalmáját adjátok nekem s én egy évig a tanárság mellett papotok leszek és a buzát s a többi jövedelmet fordítsátok a torony építésére.“ Ajánlatát a hívek örömmel fogadták s ő ígétét be is váltotta.

Kereszturi gymnasiumunkért s általában egész egyházunkért való lelkesedését, erős unitárius érzetét fényesen igazolja beláthatatlan soru tetten kívül még a következő körülmény is: Apósa, Mosoezy János, az 50-es években a csekély jövedelmű igazgató-tanári állásnál egy jövedelmezőbb bányatiszti állást akart keresni neki Magyarországon. Ez irányban a lépéseket meg is tette. De ő apósa szivességét e szavakkal utasította vissza: „Férfi korom nagy részét a kereszturi gymnasiumnál már eltöltöttem, itt fogok maradni ezután is végig. A hogy eddig megélttem, ezután is megélek. Az unitáriusok kevesen vannak, emberre van szükségük, halálomig őket szolgálom.“

Hosszas sikeres szolgálatának elismerése és a méltányolni akarása volt egyházunk ügyei intézésében kiváló szerepet vivő Kaali Nagy Elek főgondnok és Mikó Lőrincz tanár azon törekvése, melynél fogva Székely Sándornak 1852-ben történt halála után Koronka Józsefet püspöknek akarták választatni. Ősesét, Koronka Lászlót, kéri fel hozzá intézett leveleikben, hogy birja rá bátyját a püspökségre való fellépésre, mint olyan férfit, kiből tapintattal párosult főt nyernének. Koronka József ez egyházi főállásra nem vállalkozott, pedig megválasztatása fellépése esetén nevezett irányadó férfiak leveleiből merithető tájékozódás szerint bizonynyal sikerült volna. A német kormány azonban miként mással, úgy vele sem engedte volna meg ez időben egyházunkban a püspöki állás betöltését, a mely 1852—1860-ig, egyházi önkormányzatunk visszanyeréséig, betöltetlen maradt.

50 éves szolgálata alatt szakadatlan munkássága tere gymnasiumunk, unitárius egyházunk volt, e mellett azonban meghozta polgári kötelességét Székely-Keresztur városával szemben is. 1850—1852-ben a három részből egyesített, később ismét szétszakadt, ma megint egységes város nagyközségnek pénztárosa volt.

Mély tisztelet, kegyelet, hála illeti emlékét a város részéről annak érdekében a sóskút és a sósvízi erdő felett ezeknek birhatásáért a fiatalfiakkal folytatott terhes és hosszadalmas perben kifejtett tetteiért is. Érdeme van benne neki, hogy e helyeknek Székely-Keresztur mai birtokában van.

Koronka József élete, szíve 47 éven keresztül nemeslelkű neje Mosoezy Klárájával össze volt forrva. A jó férj igaz neje gyöngédségéből, szelidségéből, forró szeretetéből küzdelmei között erőt, kitartást merített. A gyöngéd női kezek a komoly munkától elkomorult arcz redőit mindannyiszor elsimitották. 47 évi együttlétükben oly igazán osztoztak örömben, bánatban, az élet terheiben, gondjaiban. A férj 50 éven át atyja, derék neje 47 éven keresztül édes anyja volt az ifjuságnak, a szegény, a beteg tanuló ifjakat városunkon hosszu időn át gyógyszertár és orvos nem létében édes anyai hűséggel, meleg szeretettel ápolta, gyógyította, fájdalmaikat buzdító szavaival enyhítette.

Derék férj és derék feleség, ti, kik egyik voltatok gymnasiumunk iránt való szeretetben, annak felvirágoztatására való törekvésekben, hálaünnepélyünkben is osztozzatok hálaünkben, kegyeletünkben.

Koronka József felett is az évek száma megsokasodott, 50 évi igazgatósága alatt kifejtett szakadatlan munkássága megviselte, a komoly, megfeszített munkásságszülte betegsége megtörte. 1863. jul. elején lemondott igazgató-tanári állásáról s ugyanazon év augusztus hó 16-án meghalt. A jó férjét a halálba buzgó neje 19 évi özvegység után 1882. nov. 20-án követte. Intézetünk e nagy jótetői felett sirhantok emelkedtek. A tanítványok tisztelete, hálaája, kegyelete, emlékezete sirjaikba is elkísérte, s Koronka Józsefet sirjá-

nál ezután is felkereste s közadakozásból pihenése helyén, a kereszturi temetőben, egy diszes sírkövet emelt. De 100 éves multu gymnasiumunk igazgató-tanári székét félszázadon keresztül derekasan betöltő, tetteiben megdicsőült Koronka József emléke él még ma is bennünk, utódaiban, e gymnasium tanárkarában, annak ifjúságában. Tanuja az ő emlékére rendezett e hálaünnepélyünk. Nagyok és esodálatosok az Istennek munkái és beláthatatlanok az ő utai. Ez előtt 35 évvel 1863 május 13-án tartatott gymnasiumunkban az első hálaünnepély jöltevőink emlékére. A megnyitó és bezáró beszédet azon Koronka József tartotta. És ime, ma hálaünnepélyünk az ő emlékének van szentelve.

Boldog emlékezetű nagy férfi, megdicsőült szellem, te, ki nem anyagiakkal áldoztál gymnasiumunknak, hanem nagy szellemi tőkédet becsátottad annak rendelkezésére, szellemeddel jelenj meg közöttünk, lásd e diszes ünneplő közönséget, a kegyelet, a hála hangján feléd forduló ifjúságot, ez intézet tanárait. Vedd e neked szentelt hálaünnepélyt szellemi tőkédért kamatba, 50 éves hűséges szolgálatodért jutalmul. Oh jöjj szállj le hozzánk szellemeddel, te, ki gymnasiumunkba jöttödkor a Muzsák roskatag viskójára találtál és magad után igazgatóságod alatt épült szilárd kőépületet hagytál, te, a kinek nevéhez gymnasiumunk életében annyi nemes tett fűződik, te, a ki oly nehéz körülmények, intézetünk szegénysége, a tanügy hiányossága között, hazánk gyászos korszakában híven, becsülettel megálltad a sarat, te, a ki faggyu-gyertyák, halványan pislogó mécesek világánál, papirból, üvegből, fából úgy a hogy összetákolt sokszakaszú ablakokon beszűrődött világosság és ósdi eserépkályhák mellett, rozoga bútörök közt hazánknak, egyházunknak oly sok derék embert neveltél, menten a mai modern világ hóbortjaitól. Oh megjöttél, látunk, látjuk a munkától, szenvedésektől sápadt arezodat, meggömböült alakodat. Légy üdvözölve általunk itt e teremben jelen levő, téged ábrázoló képedben. Maradj közöttünk még egy pár perezre csak. Nézz szét intézetünkben, most 35 év után. Nézd, hosszas, fáradságos munkád nem veszett kárba. Intézetünkben nagyszámú ifjúság tanul, 9 tagból álló tantestülete, 7 tagból álló tanárkara van, az igazgatói székben érdemes utód ül. Intézetünk a korrall fejlődik, helyisége megnagyobbított, tanügye haladt, felszerelése javult. A gyertyákat, méceseket, kandallókat, lámpák, fűtők, a sötét ablakokat világosak váltották fel. Az elnyomatás napjai eltűntek. Hitünket szabadon hirdetjük. Az állam részéről elnyomatásban nem, sőt segélyben részesülünk, ha parányi mértékben is. Nézz, kutass, vizsgálódjál, győződjél meg tenmagad, nyomdokaidban haladai igyekszünk, még most is meglevő nagyszámú hiányokkal szembeszállva előre törünk, azokat elenyésztetni igyekszünk.

És halld nemes tanárkar, nemes ifjúság, hálaünnepélyünk szellemében megjelent Koronka József mit mond tinektek: előttetek áll unitárius vallásközönségünknek egy oszlopa, a székelységnek egy közös gyermeke, a sz.-kereszturi unitárius gymnasium. Éz oszlopon

én 50 évig dolgoztam, esiszoltam, faragtam, azt minél diszesebbé akartam tenni. Egyházi főhatóságom a székelység e közös gyermeke nevelésével, ápolásával engem bizott volt meg, én e gyermeket tőlem kitelhetőleg ápoltam és neveltem is. Én e munkát sokáig egyedül végeztem, később néhányan segítségemre jöttek. Az oszlop vésóm alatt domborodni, a gyermek gondozásom alatt serdülni, izmosodni kezdett. Munkámat nem végezhettem be, a végzet magához szólított. Nyomdokaimban most ti vagytok, nem egyedül, nem ketten s hárman, hanem többen. A kor, a szellem más. Ez oszlopon vállvetett munkával dolgozzatok, emeljétek, fejlesszétek, tegyétek nagygyá, hatalmassá, hogy álljon magasan, hatalmasan a székelység előtt, mutassa az utat, világítson, hintse, szórja szét a tudomány magvait, a szellemi világosságot, szolgálja annak szellemi szükségletét, hogy el ne tévelyedjék. Legyen a székelységnek diszére, ékességére és az Uristennek dicsőségére. A jóságos Isten e munkátokban segítsen meg.

Nemes ifjúság, most hozzátok szól ünnepeltünk szelleme e szavakban: Nektek ez intézet anyátok, ez nyújtja nektek a szellemi táplálékot, miként édes anya gyermekének. Anyátokat megbecsüljétek, iránta jók, hűségesek legyetek. Jómagaviseletetekkel, szorgalmatokkal igyekezzetek annak örömet szerezni, annak diszére válni. S majd ha ez intézet, ez édes anyátok serdültebb korotokban szellemi táplálékot nektek tovább nem adhat, minélfogva tőle meg kell válnotok, ez édes anyáról soha meg ne feledkezzetek, iránta mindig hálások legyetek!

Töletek pedig, nemes közönség, a köztünk időző nemes szellem intézetünk, gymnasiumunk iránti jóindulatotokat továbbra is kéri.

Az idő előre haladt, dicső szellem, te tőlünk már távozni készülsz. Elmész, itt hagysz. Halld végbucsuképpen életedben való hű szolgálatodért s háláünnepélyünken szellemi alakban elmondott jó tanácsaidért mit rebegnek ajkaink: Koronka József, gymnasiumunknak 50 éven át hű igazgató-tanára, köszönjük e gymnasiumnál annyi időn át tett szolgálatodat s már szépen kamatozott szellemi tőkédet. Hálaképpen tetteid emléke emlékezetünkben van s ott lesz mindig. Emlékezetben hagyjuk azt utódainknak is. A tisztelet, a kegyelet, a hála szózata zengeni fog rólad ezután is s itt a te szellemednek képben megtestesített alakja előtt mi tanárok és tanulók egyaránt szent fogadást teszünk, hogy tanácsaidnak hűséges követői leszünk. Az oszlopon teljes szívvel dolgozunk. A festerdült gyermek ápolását abban nem hagyjuk!

Munkásságunkban, egyházunk, gymnasiumunk iránti szeretetünkben, tetteinkben, erkölcsökben, jellemben, takarékoságban, egyszerűségben, józan mértékletességben te lész példányképünk. Szándékunk kivitelére, szent elhatározásunk teljesedésbe menésére a jóságos Isten segédelmét kérjük.

Egyháztörténelmi adatok.

CXXXVI.

Kornis György levelei anyjához, Bethlen Krisztinához.

1588. febr. 24.

1.

Éltemig való szolgálatomat ajánlom Kgdnek mint szerelmes asszonyomnak, anyámnak. Kivánok Istentől ő felségétől Kgtnek mind urammal ő kegyelmével egyetemben hosszú és boldog életet megadatni, melyet engedjön ő felsége. Nem tudok Kgnek mit irni egyebet, hanem Istennek kegyelmességéből most jó egészségben vagyok, noha ennek előtte egy holnappal elég beteges voltam az szokatlan ég és étel, ital miá. Tanúságomban is Istennek hála nincsen még most fogyatkozásom, mert erőlködöm azon, hogy sem tudományomban mindennél alább való ne legyek sem erkölcsömben meg ne mutáltassam, hogy az én stemmámtul degenerálni ne láttassam. Bánfi Ferencz nem régen irt volt levelet ide énnekem, melyben írja, hogy még ekkédig egészségben volt. Talán ide jó ő is ez mostani Francofurti sokadalomkor az mint írta vala, immár csak három hét vagyon addig. Bizonytal azért nem tudom, hogy ha ez sok zür zavar közben el jó-e vagy nem immár. Bernhárd uram el menése után harmadik levelem ez immár; ez előtti leveleimben is irtam kgdnek valami ingek felől, melyek talán haza nem jutottak, s nem is jutnak mind haza ilyen messzül s ennyi sok zür zavarban. Azért most is kérem Kgdet, hogy Kgd esnyáltasson egy nihányat, mind alsót mind felsőt mert én az német ingnél örömesben viselném az magyarországi inget vagy erdéljít. Az mind ennek előtti is irtam s ugyan Bernhárd uram volt authora, Somborinak is hogy onnét hazol keressön ingeket, mert Sombori uram minden esztendőben fel küld az ő fiához, kitől Kgték is, ha mit akar, küldhet. Én azért mindent az Kgték jó akaratjára hagytam. Kérem is pedig Kgteket, hogy énnekem tii Kgték ennyi sok búsitásomról boesánatot adjon. Istennek ajánlom Kgdet, mind urammal ő kegyelmével egyetemben és mind öcsémvel, hugaimval.

Költ, Heidelbergában 24. die februarii 1588.

Kornis György.

m. p.